

türšice, ali korüze, ali debelače, ali fromentina, ali turške pšenice ali sirka na prodaj?" Pojte, pojte! jaz sem sicer v slovenščini mojster-skaza, pa vejm, da bi se mu še krave smejale, ako bi „Novičar“ tako pisal.

Ne le sami ujevci tovarši razun Jurja, temuč tudi vsi pivci, ki so pri drugih mizah sedeli, in pa pazljivo in z veseljem ujca poslušali, kako se je možko za „Novičarja“ potegoval, vsi zdaj glas zaženejo: „Pravo! pravo! pravo ujec! To je bila beseda na svojem mestu. Tako se pošten Slovenec odrezati mora.“

Janez. Ujec! spite zdaj svojo kúpico; zaslužili ste za verlo besedo Vašo, da Vam ponudim kapljico, ki je zrastle v mojem lastnem tersji; ž njo si morete danes svoje domoljubno serce oplahnuti in tudi mi z vami, da bo miza mokra.

Ujec. Janez! kar kapljice ne poküsem, dokler se še ene ne znebim, ki mi celo serce spreha. Čuj! mislim svoji barantii slovó dati; sneg mi je že streho pobelil, noge so jele se poprijemati neke neprilicne terme; vsaka lüknja že skorej svojega rešetarja in lončarja ima, da ti ob kratkem rečem: nasitel sem se tega ciganskega življenja do gerla in odločil sem se v mir podati. Pošten kúpček tolarčkov in pa dobro mero dvajsetic sem si prihranil; pa sam vejš, da se mi tako godí kot pokojnemu Vodniku, to je, da „ne hčere, ne sina po meni ne bo.“ Ali se pa mar, verli prijatelj! še spominjaš, zakaj da sva se enkrat lansko lejto pogodila? Ali bo kaj? Govori!

Janez. Prav dobro še pomnem in rečem, da kar mene in mojo ženo tiče, da ni nobenega zadržka — pa treba je, da še neka oseba v to našo barantijo dovoli — in potem vam z veseljem v roko udarim.

To slišati ujec kot mladeneč gibčen s klopi poskoči, v hišo hití in v trenutki z nekoliko oplašeno Jerico nazaj pride, ter jo vpraša: Jerica! ti mi želiš dobro, ali ni rejs?

Jerica. Rejs je rejs.

Ujec. Pa tudi tistemu sterlincu tam — mojemu Štefanu, kaj ne, da?

Jerica z glavo prikima.

Ujec. Čuj Jerica! moj Štefan potrebuje pridne, zveste in bogaboječe ženice, jez pa serčne in priljudne hčerke, — ali tudi ti nama tako dobro božjo stvarico privošiš? (Jerica molčé prikima) No! prav tako. Čuj pa! te vse lepe lastnosti ti imaš, bi torej li hotla Štefanova ženica in pa moja hčerka biti? Reci le samo kratko besedico „da“, in tvoj verli oča bodo tudi vale dovolili.

Jerica rudeča ko velikonočni pirh le v tla gledaje oberne zdaj svoje oči v očeta. Ta ji dobrovoljno pomigne in ona na to globoko zdihne ter reče: „Jeh no! naj pa bo“ — in ko blisk v hišo švigne.

Ujec. Čast Bogu! S to robo smo na sühem, zdaj pa še eno. Janez! kaj ne, o svetem Martinu jima bodo vaš gospod fajmošter roke zvezali in tisti pot jo bomo na vse gerlo gnali: „Kada pak dojde sveti Martin.“ Med tem ti znaš pa štüdirati, da mi boš takrat natanko vedel povedati, v katerem členu da si bom s teboj in pa z najno Jerico v zlahti in kako, da se bova po tej zlahti zvala?

Vsi se prav iz serca posmejajo, Janez gostivničar pa odgovori: „Naj se za letos vaša volja zgodí, ujec! K letu, dragi bratec Miha! če bo božja volja, pa tvoja Meta in pa moj Jože, kaj ne da? Miha mu roko podavši: „Mož beseda!“

Ujec. Zdaj pa, Janez! le gor ž njo, s tvojo žlahno kapljico; zdaj ga hočemo v strahu božjem zavžiti in si pošteno ž njo kres zaküriti. Pa vidim še tudi po družih mizah sém ter tjé prazne kúpice. Janez! na vsako poln bokal, gré na mojo kredo; sej so mi teh prijatlov gospodine nekteri beleč že sküpiti dale.

Janez in pa gospodina mati Alenka vsak svoj bokal lastnine prineseta, ter se za mizo vsedeta, in sicer mati zraven ujca, ki ji prav po domače v roko udari rekši: „Bog te živi ljüba moja Alenka!“ — Janez mu pa pomoli

leskeči bokal in pita: Kaj mislite ujec! ali bo li za dušo privezati?

Ujec si brado pogladi in dé: Dobro je zabeljen, mislim, da bo svojo dolžnost storil.

Med tem pa prinesejo dekle na vsako drugo mizo bokal. — Kje je neki Jerica bila? — Natoči ji kupice. Ujec se vzdigne s kupico v roci ter pravi: „Jütri je kres ali svetega Janeza kerstnika in treh Janezov god, ki jih jez čez vse druge obrajam; prvi je: „Novičar“.

Juri. Oho! svetih Janezov je več in „Novičar“ —

Ujec. Kovač, o ti konjska obist! — kaj imaš li ti z „Novičarjem?“ — Jaz rečem, da je jütri njegov god. Sram te bodi, da nisi peticije podpisal!

Juri. Ujec! ne zamerite, saj bi jo tudi bil, pa kakor boter vé, sem ravno takrat na Štajarskem po opravkih bil; cenim pa „Novičarja“ prav toliko, kakor vsak zvest Slovenec.

Ujec. Jüri! zdaj si govoril, kakor se mojstru spodobi in torej: Bog živi „Novičarja“! — Vsi: „Živi, živi!“

Janez in vsi. Živio Janez! naš predragi ujec!

Ujec in vsi. Živili naš verli Janez in naša vredna mati Alenka!

Ujec. Živili Jerica! Štefan, Miha, vsa poštena tovaršija in pa vsi, ki s Slovencom pravično mislijo. Mislim pa, da kresa nismo mogli lepši zaküriti, kakor s slovenskim vincom in domoljubnostjo. K.

Dopisi.

Iz Tomina 3. okt. † — Mnogokrat že ste nas razveselile drage „Novice“ z naznanili, v katerih ste nam priobčile, kako krepko se nekteri naši deržavni poslanci na Dunaji za pravice svojega naroda potegujejo; sosebno pa nas je razveselila interpelacija Černetova, ktera se iskreno poganja za obveljavo slovenskega jezika v uradnih. Tudi še moramo omeniti, da smo se že skoraj bali za našega domorodca gosp. Gorjupa, ker ste nam tako malo o njegovem obnašanji naznanile, da bi ga ne bila nam nasprotna stranka na svojo stran spravila. Pa spomnivši se, kako možko se je za naš materijalni prid leta 1848 poganjal, nas je vendar sladki up navdajal, da tudi zdaj ne bo naše duševne koristi pozabil. Njegov podpis na Černetovo interpelacijo nas je zagotovil, da je tudi on podpornik Černetov in Tomanov in čverst branitelj naših pravic. Važen je torej, silno važen bo tudi za nas odgovor na Černetovo vprašanje, ker tudi nas kakor vse Slovence jarm nemškutarstva preveč tare. Živo želi tedaj vsak izmed nas, kateri se kolikaj narodnih potreb zaveda, da bi se ravnopravnost tudi pri nas tem prej iz papirja v djanje preselila.

Iz Novega mesta 4. oktobra. ** Naša okolica je grozno revna dobre vode in le tam pa tam, pa ne več v bližnji okolici, se kak studenec nahaja, ki dobro vodi iz zemlje hahljá. Vodnjaki so komaj za potrebo vode tagnili, kadar ni bilo suše; kakor hitro pa je suša pritisnila, se je voda malo da ne popolnoma iz vodnjaka pozgubila; torej je bilo treba vodo iz Kerke precej déleč v breg nositi ali voziti. Takim nepristojnostim se je zdaj v okom prišlo. O bregu Kerke narejena mašina goni vodo iz Kerke na sred terga, kjer se v prostoren jerin (basen) zлива. Veselo je bilo viditi pri včerajni prvi poskušnji, da je voda prav obilno pritekla. Hvala našemu županu g. vitezn Fichtenau-u in pa prvemu svetovavcu gosp. Rohrmann-u, ki se nista truda zbala in nam tako sila potrebne vode poskerbela. Mestna muzika je igrala zvečer mične melodije, in smolnate baklje, ki so bile krog šterne razstavljenе, so razsvitlevale bistre curke novega vodnjaka. Drugi dan pa je bila še večja slovesnost. Po slovesni maši so se podali gospod proš, obdani od častite duhovščine, na terg blagoslovit novo šterno, ki je bila kaj lepo z cvetlicami okinčana. Med blagoslovljenjem je privrela z vso močjo voda in v tem hipu je krepko godba zadonela. Ne morem pa zamolčati

prav sirovih burk, da so gumilastično cev, ki je na železno natakujena, da se po nji ob sili oguja lahko voda v bližne strehe obrača, pri tej poskušnji namesto v strehe, obračali nalašč v ljudi, katerih je bil celi terg poln, da so bili nekteri prav do živega mokri!

Iz Kerškega 5. okt. — Naj spomnim danes nekoliko o letini naši. Sternega žita, kakor tudi krompirja, koruze in sená se je srednjo mero, sočivja in otave pa malo pridelalo, tudi sadja zavolj spomladanskega mraza je malo; zgodno zelje se je slabo obneslo, bolj pozno, ajda in korenje lepo kažejo, da bi jim le jesen topla in ugodna bila. Čbele so malo nabrale. Dragina je zastran obilne množice delavcov na bližnem Štajarskem zares velika. Vinska terta, katero so že do malega obrali, je dala malo manj, kot lani, al dobrega vina skorej takega kot leta 1834; zato ga pa tudi drago, sploh po 8 gold. avstr. veder deržé. Marsikteremu je že doslej glavo zmešal, in berž ko ne bo že marsikterega vinskega bratca celó v graben prekucnil. Drugič kaj o železnici.

Fr. Mladič.

Iz Št. Janških goric na Dol. 2. okt. — ž *) — Danes bomo dokončali tergatev. Vino bo prav dobro, samo malo ga bo pri nas. Drugod se bolj hvalijo. Pa hvaležni smo, da je toliko. Mošt je prava sladčica in kaj hitro stopi vlase. Danes je bila slana pri nas, pa škode ni še nobene, ker je stala gosta megla. Ajda, menim, se bo tudi dobro obnesla razun pozno sjane, zdaj še čisto bele. Letina bo v obče srednja.

Iz Černomlja 3. okt. — Veselje mora navdajati vsakega rodoljuba, ako vidi, kako naša reč čversto napreduje, kako se duh narodni po vseh pokrajinah mile Slovenije zbuja in oživlja. Sedaj spoznamo, da je Deschmannovo besedovanje v deržavnem zboru mnogo več koristilo kakor škodilo, zakaj ono je na eno stran narod naš zbudilo in razdražilo, na drugo stran nam pa je očitno pokazalo, kdo da derži z nami, in kdo da je naš protivnik, naš dušmanin. Pokazala se je pšenica, pokazala se je ljulika. Nevredno postopanje naših nemškutarjev namreč je vse razkačilo in mnogo zahvalnih in zaupnih pisem do naših verlih zastopnikov iz vseh slovenskih krajev vzrokovalo, kar je vse očitno znamenje, kam da narod slovenski serce peljá. S tem smo pokazali svetu, da še zmirom slovenska kervca po naših žilah teče, — pokazali smo, da kerv ni voda. To nektere može sicer v oči bode; al mi jim ne moremo pomagati. Slovenski narod je še živ, tega ni mogoče tajiti. Da se on čedalje bolj zaveda in resnobno zahteva pravice, ktere mu gredo po božjih in cesarskih postavah, kakor Nemcom, Talijanom in vsem drugim narodom, tega nam ne more nihče v pregreho šteti. Kam to kaže, da bi mi sami sebe ubijali in to sedaj, ko nam se vrata do lepega, boljšega življenja odperajo? Neizrečeno nas toraj veseli, da se je bela Ljubljana, ki je bila še ni dolgo od tega vsa zaspána, tako predramila in za našo reč se unela. Tako je prav! Ljubljana je serce cele domovine naše; nji se toraj spodobi vselej prvo mesto in prvi glas. Od slovenske čitavnice, ktera se v Ljubljani napravlja, veliko veselega pričakujemo; samo to bi radi vidili, da bi se cela Ljubljana v društvo slovensko spremenila. Ko to pišem, mislim le na domačine, za ktere je res velika sramota, ako nečejo biti to, kar so — Kranjci, Slovenci. Kar ptujce zadene, ki so se na Kranjskem naselili, jih ne moremo in ne smemo siliti, da bi se poslovenili, ako jih ni volja; ne smemo jim zameriti, čeravno klobuke — nosijo na štiri štuke. Ako nas oni pri mirú pusté, je dolžnost naša, da tudi mi v nje ne dregamo. Tudi če ne skrivajo merznje in sovražtva do slovensčine in do naroda, med katerim živijo in če tu in tam kako besedico rečejo, jim ne smemo toliko zameriti, samo da nam drugače v naših svetih pravicah ne škodovajo in namesto hvaležnosti nam očitno jame ne kopljejo, če ne bi

se prav lahko prigodilo, da bi nazadnje sami va-njo šterbonknili. Vse drugač pa je pri Kranjcu, rojenemu Slovvanu, ki se brani biti to, za kar ga je Bog ustvaril. „Moj sin — je rekel Friderik Véliki svojemu sinu na smertni postelji — moj sin, bodi vselej pošten in odkritoserčen, in nikdar se ne delaj to, kar nisi.“ Resnica je toraj merska stvar, prava „figura porca“, kdor se svojemu narodu izneveri in se med ptujce štuli. Nikar ne misli, da si že Nemeč, če ti nemščina gladko teče; zakaj to vse je naredila šola in vaja; da ti gré tako terdo s slovensčino, je spet največ kriva šola, ker se je pregrešila z zamudbo dobrih del (in še tristo drugih vzrokov). Ako bi že točno znanje kakega jezika narodnost določevalo, koliko Nemcov in Talijanov bi morali Francozom prištevati, ker jim francozki jezik ravno tako gladko teče kakor rojenim Francozom? — Vse to zato pišem, ker vem, da je še mnogo Krajncov zlasti v beli Ljubljani, ki še vedno svoje oči le „in's heilige deutsche Reich“ obračajo in zamaknjeni s povzdignjenimi rokami pred boginjo Germanijo klečé, sebi in pa narodu našemu, kteremu je omike in oblike treba, na škodo in sramoto. Nadjamo se, da se bo število takih odpadnikov hitro pomanjšalo, kakor hitro se bo društvo slovensko v Ljubljani dobro ukoreninilo in vsestrano razvilo. Želeti bi bilo tudi, da bi se take čitavnice po vseh mestih, tergih in bolj imenitnih vaséh po deželi ustanovile. Brez kakega časnika v današnjih časih le kolikaj izobražen človek ne more živeti. Namesti pa, da ima vsak posebej svoje liste, zakaj se ne bi zložili in za ravno tiste denarje vse polno razno-verstnih listov si naročili. Potem dobí vsak na izbero in čita, kar mu se bolj dopada; poleg tega tudi kaj veljá več složno, društveno skup živeti, kakor si nasprotovati in se pisano pogledovati.

Iz Gorenskega 6. okt. V dopis, gledé Preddvorske šole se je v 40. listu „Novic“ pometa urinila, namreč, da ondotni učitelj ni še nobene plače dobil, akoravno je že leto in dan tamkaj. To ni po vsem tako; al da sem od svojih prihodkov res še malo prejel, je resnica.

A. K. učitelj.

Iz Ljubljane. Dunajski časnik „Presse“ od 4. t. m. spremlja ministrov odgovor gledé Slovincov s temi-le posmehljivimi besedami: „aber die Regierung ist nicht Schuld, wenn die an das Lallen der Kindheit mahnende Mundart Tomaniens sich noch nicht zur Bedeutung einer Cultur-Sprache erhoben hat, und wenn der Vocabeln-Reichthum dieses primitiven Dialectes kaum noch ausreicht zur Uebersetzung des kleinen Katechismus“ (. . ali vlada ni kriva, ako se jezik Tomanije, opominjajoči na otroče bebljanje, še ni povzdignil do kulturnega (izobraženega) jezika, in ako je besedno bogastvo tega početnega narečja komaj za prestavo malega katekizma dovoljno.)

Kakor je žalosten in britek odgovor ministrov za nas Slovence, vendar nas eno pri tem veseli, in prav hvaležni smo g. ministru zato. On nam je namreč odkritoserčno povedal, da ne govori iz sebe, ampak tako, kakor je o naših zadevah podučén. Iz tega in iz njegovega pravičnejšega ravnanja proti Čehom vidimo, da ni on kriv naše nesreče; pa zato upamo od njegovega pravoljubja za terdno, da bo tudi z nami drugače ravnal, kakor resnico izve in naše zadeve v pravi podobi spozna. V ta namen smo nakanili ozreti se malo po polju našega dosedanjega slovstva, da vidimo, jeli je v resnici tako pusto, tako golo, kakor je g. ministru na Dunaj poročeno. Nečemo obširni biti, ampak samo naslove nekterih važnejših knjig našega cerkvenega in svetskega slovstva spomenimo; in sicer od cerkvenega:

1. Pervi katekizem. Truber. 1550.
2. Veči katekizem z latinskimi čerkami. Truber. 1555.
3. Sveto pismo. Juri Dalmatin. 1534.
4. Évangelji in listi. Tomaž Kren. 1612.
5. Évangelji in listi. Schönleben. 1672.

*) Hvala lepo za poslano.

6. Katekizem. Miha Mikec. Augsburg, 1615.
7. Katekizem Petra Kanizija. Janez Čandik. 1618.
8. Nauk kristjanski. Matija Kastelic. 1688.
9. Veliki katekizem. J. Japelj. 1779. 1787. 1793. 1809; štiri natisi.
10. Listi in evangelji. J. Japelj. 1787.
11. Sveto pismo. J. Japelj. 1784. in prih. I.
12. Katekizem Vodnikov. 1811.
13. Jedro keršanskih resnic. Jarnik. 1820.
14. Zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze. M. Ravnikar. IV. deli. 1815—1817.
15. Keršanski katoliški nauk. M. Ravnikar. 1822.
16. Evangelji, zgodbe sv. pisma, mali in veliki katekizem večkrat na svetlo dan 1817—1826.
17. Kratko podučenje v kerš. resnicah. J. Zalokar. 1826.
18. Keršanski nauk. Jelovšek. 1831.
19. Veliki kerš. nauk za odraslene ljudi. Veriti. IV. deli. 1834.
20. Razlaganje dopoldanje službe Božje. Ant. Pekec. 1834.
21. Zgodbe sv. pisma za mlade ljudi. Švab. 1830.
22. Kerš. katoliški nauk. Albreht. V zvezkov. 1850.
23. Bogačastje katoliške cerkve. Muršec. 1850.
24. Zgodbe katoliške cerkve. Hicinger. 1849.
25. Pastirstvo, ki se razlaga bogoslovcom 4. leta po spisih Jožefa Poklukarja, sedanjega korarja.
26. Zgodovine svete vere. Ciringer 1850.
27. Zgodovinski katekizem. Janežič. 1853.
28. Zgodovina stare in nove zaveze. Kocjančič. 1852.
29. Sveto pismo z razlago. Na svetlo dal Anton Alojzi Wolf, rajn. ljubljanski knezoškof. 1856
30. Zgodbe svetega pisma in popis sv. deželje. 1860. Društvo sv. Mohora.
31. Zgodbe sv. pisma. L. Jeran. 1850.
32. Zgodbe sv. pisma. Mat. Hočevar. 1858.

Ne bomo govorili o tem, da je zunaj teh bukev v našem jeziku pisanih toliko pobožnopodbudnih, molitvenih in podučnih, da za njih število že skoraj le sami bukvarji vedo.

Iz svetske naše literature omenimo :

1. Celi državni in deželni zakonik.
2. Občni državljanski zakonik.
3. Juridično-politična terminologija.
4. Veliki nemško-slovenski besednjak, izdelan po nemškem Heinsius-ovem, z mnogimi pomnožbami, obsegajoč 127 pol — spisal M. Cigale.
5. Bukve za vse razdelke gospodarstva, t. j. za poljedelstvo, živinarstvo, vertnarstvo, vinorejo, svilorejo, čebelarstvo; še celo več verstâ kuharskih bukev.
6. Bukve za vse razdelke živinozdravilstva, ki so že tudi v šolo vpeljane.
7. Več knjig o porodoslovji; poslednjo spisal Valenta 1860.
8. Kemija, spisal M. Vertovec, drugi natis. 1856.
9. Naravoslovje ali fizika, spisal Robida 1849.
10. Zemljopis, spisal Hicinger 1850.
11. Občna povestnica, spisal M. Vertovec in M. Verne, izgotovljena do novejšega časa.
12. Zvezdoslovje, spisal Vertovec 1847.
13. Kratak popis cesarstva avstrijskega za nižje gimnazije in nižje realne šole, po Heufleru poslovenil M. Cigale. Na Dunaji v c. k. zalogi šolskih bukev. 1861.
14. Petero časnikov: Novice, slovenski Glasnik, zgodnja Danica, šolski Prijatelj in učiteljski Tovarš, od katerih šteje že vsaki po večletnih tečajev, Novice že 19.
15. Od našega leposlovnega knjižtva, kamor gredo dela Vodnikove, Prešernove, Koseskega, Tomanove in mnogobrojnih drugih naših pesnikov spominjamo le toliko, da ima tudi izverstne prestave vseh večih Šilerjevih balad od Koseskega; Šilerjevi tragedii: Devica orleanska od istega, in Marija Stuart od Čegnarja; potem Göthe-tovo Ifigenijo v Taurisu od Valjavca in Šilerjevo Nvesto mesinsko od Koseskega; potem celi Virgiljev Georkikon od Šubca. Nenapominjamo XV. tečajev „Drobtinec“; bukev, izdanih po društvu sv. Mohorja in na cente družih manj važnih bukev raznega zapopadka; nenapominjamo kupe starejših in novejših slovarjev in slovníc, pisanih v latinskem, nemškem, laškem in slovenskem jeziku; dodajemo le še to, da imamo od slavnihi naših filologov, Kopitarja in Miklošiča, celemu učenemu svetu znanih, tako od našega starega jezika, v kateri sta že v 9. stoletji po Kristusu sv. Ciril in Metod sveto pismo predstavila, kakor od novejšega tako izverstno jezikoslovno knjižtvo, da se moremo ponosno z vsakim drugim evropskim narodom vsporediti.

To je nekoliko našega slovstva, s katerim se nikakor nočemo bahati, da je veliko; samo to hočemo, tukaj ž njim dokazati, da v jeziku, v katerem se je

moglo to toliko mnogoterno slovstvo spisati, menda ne bo taka težava sestaviti peščico pohlevnih šolskih knjižic.

Nečemo mi, ampak ono naj govori, kakor neizprosljiva, nepodmetljiva logika djanska, da častiti možje, ki so sporočili ministru, da je naš jezik komaj komaj dozorel za katekizem, našega narodnega razvitka nepoznajo, in da naj se g. minister, ako hoče pravi stan našega slovstva zvediti, v prihodnje obrača na možé, kateri s narodom napredujejo ter njegove zadeve tudi popolnoma poznajo.

Zdaj pa še nekaj besed v odgovor nemški, naše škode tako veseli „Pressi“ za obrambo njenega napada. Res je, da smo Slovenci v kulturi zaostali, da je našega slovstva v primeri k nemškemu le peščica; al prašamo, kdo je temu kriv? Ali nismo Slovenci zmirom davke plačevali, kakor Nemci; soldate dajali, deržavo proti sovražnikom branili, in vse dolžnosti deržavlanske zvesto spolnovali, kakor Nemci; pa kaj je deržava dozdej za našo narodnost storila? Kje so naše narodne šole, naše vseučilišča, naše učene akademije, kakor so napravljene za Nemce. Koliko je bilo storjeno po poprejšni vladi za naš narodni razvitek? ali, žali Bog! koliko zoper njega! In vendar nam zdaj oponašate, da ne zmoredemo ne pridnega katekizma, in zaničevavni krohot zaganjate tisti Nemci, katerim so se tudi od naših žuljev deržale vseučilišča v tem, ko se za slovenske otroke ni mislilo ne na abecedo slovensko. Posmehujete se nam tisti Nemci, ki se štejete za temeljito izobražene in celo za odbrane, da bote razširjali kulturo na evropskem iztoku. Res je na dalje, da gotovih šolskih knjig še nimamo; al prašamo, jeli nam jih je po dosedanjih okolišinah imeti mogoče? Imamo li mi zalogo šolskih knjig v rokah? Ali bomo take knjige mar pisali, preden vemo, da jih bo potreba? Kje na celem svetu se pišejo šolske knjige, preden se vé, da bodo rabljene v šoli! Pa kdaj se je nam reklo, da naj jih pripravimo; kdaj se nam je le reklo, da jih bo treba? Ali vendar hočete zdaj od nas knjig imeti, in ker jih nimamo, ne puščate nam jezika v šolo. Knjig nam pripraviti ne daste, in brez njih nam ne vzamete jezika v šolo; tako utegnemo, verté se vedno in circulo vitioso, čakati ravnopravnosti narodne zastonj do sodnega dne. Recite samo, da je knjig treba, in katerih, ter dajte nam samo nekaj od tistih denarjev, ki jih izdajemo za nemške knjige vaše zaloge, in verjemite, čudili se bote, kako hitro si bodo Slovenci potrebne učilne knjige priskerbili. Vidili smo in vlada bo sama dobro znala, kako hitro so bile učilne knjige gotove na Her vaškem, kedar je bilo rečeno, da jih je treba, čeravno je bila ondesnja literatura malo, ali pa nič jačja od slovenske. Naj se nam tudi ne ugovarja, da nimamo prikladnih slovenskih učiteljev, ker jih poznamo dovolj, žalibog raztresenih po tujem svetu, ki so zmožni v domačem jeziku učiti, kateri predmet si koli bodi. Ne očitajte nam tedaj pomanjkanja učilnih pomočkov, ker, kakor vidite, krivica zadeva ne nas, ampak vas.

Pravite nekteri in raztrošate v časnikih po svetu, da hočemo vse gimnazije popolnoma posloveniti, nemščino iz njih popolnoma izriniti, pa nas z takimi podtikami pri družih, ki ne poznajo naših očitno in točno izgovorjenih načel, pripravljate ob upanje. Ali to so le domišljije vaše; mi kaj tacega nismo nikoli ne zamislili; mi ne tirjamo več, kakor dá naj se nam to, kar se je dalo Čehom na českih gimnazijah, ker tudi naša zemlja je zemlja čisto slovenska in naše gori naštetu slovstvo je porok, da nam je to dati mogoče.

„Pressino“ posmehovavno rezanje in nje s pravim peklenskim veseljem zagnani slavopev omenili smo tudi zato, da bodo vidili naši častiti bravci, s kako radostjo nam nekteri nemški časniki našo sramoto razširjajo, in kako oni ravnopravnost narodov in njih pravične želje spoštujejo! Naj se tudi sodi potem, kdo narode šunta, kdo nezaupanje seje do vlade, mir in spravo med raznimi avstrijskimi plemeni ovira, — ali tisti, ki se potegujejo za svetost cesarske be-

sede, za izveršenje temeljnih postav cesarstva, ali uni, ki si vse prizadevajo, da besede, slovesno s prestola govornene, ostanejo prazne, in temeljni zakoni mrtva čerka na papirju. Toda pomni naj „Pressa“, da krivica, ki se dela nam, ne peče samo nas, temveč britko reže v serce vseh naših slavanskih bratov, in da žalosten jek iz naših pers sočutno odmeva po vseh pokrajinah isto-osodnih avstrijskih narodov. Jeli se pa na ta način sezida mogočna Avstrija, ki se ima na zadovoljnost narodov opirati, pričala bo prihodnost.

Praden sklenemo, naj povemo še to, da smo iz istega ministrovega odgovora z žalostjo opazili, da se ne samo na Kranjskem, razun omenjenega negativnega sporočila, na katero se ministerstvo opira, ni nič storilo, da bi se vsled ukaza od 8. avg. 1859 potrebne šolske knjige začele delati, in prikladni učitelji poklicali; ampak da deželne oblasti na Koroškem, Štajerskem in Primorskem še celo nobenega izvestja dale niso, ker ga v ministrovem odgovoru pogrešamo, čeravno tudi ondi malo ne en milijon, toraj mnogo Slovencev prebiva. Nam, ki gre sreča in veličina Avstrije in svetost cesarske besede nad vse, moramo h koncu le še to izreči: naj bi se zakoni in zapovedi v vsem in povsod zvesto spolnovale, pa zadovoljni bodo vsi narodi in srečna bode Avstrija!

Iz Ljubljane. V petek je imela tukajšna novo osnovana pravoznanska družba svoj prvi občni zbor. Snidlo se je 25 družbenikov, ki so volili vodstvo družbeno. Izvoljen je bil za predsednika gosp. c. k. deželni poglavar dr. Ulepič žl. Krainfels, — za podpredsednika pa, ker se je gosp. dr. Kaltenegger, c. k. finančni prokurator, zavolj obilnih opravil in nedostojnega znanja slov. jezika, ki ga v opravilstvu predsednikovem neobhodno potrebnega čisla, prostovoljno tej časti odpovedal, sta bila izvoljena gospod E. žl. Strahl, svotovavec pri c. k. deželni sodni in gosp. dr. A. Schöppel, svotovavec pri c. kr. dež. poglavarstvu, — za tajnika gosp. dr. Etbin Costa in gosp. J. Kaprec, c. k. derž. zastopnika namestnik, — za duarničarja gosp. K. Kalman, inšpektor deželnih lastnin, — za pregledovavca družbenih računov pa gosp. A. Dimica, c. kr. finančnega koncipista. Ko je bila razprava zavolj družbine zbornice in čitavnice s tem rešena, naj predsedništvo pripravno mesto poišče in prihodnjemu zboru v sklep predloži, je prišel poslednji predmet današnje seje v pretres, namreč o obsežku in izdaji prvega mesečnega zvezka družbenega časnika. Gospod dr. E. Costa, ki je s hvale vredno marljivostjo v svojo skerb vzel početne dela novega društva, je pripravil snovo 1. zvezka in nasvetoval, naj se, ako jo poterdi zbor, berž v natis dá prvi mesečnik. Gospod dr. Janez Ahačič, nanašaje se na program, ki odločuje mnogoverstno tvorino družbenega časnika, pogreša v predloženih osnovi spisek, ki obdeluje kako domačo stvar na pravoznanskem polji, ter dokazuje, da ravno prvi list se ima odlikovati s takim člankom. Gosp. župan M. Ambrož in gosp. Luka Svetec, c. k. okrajni sodnik, podpirata Ahačičevo mnenje, in ko se je marsikaj sèm ter tje govorilo, napravi g. J. Kersnik, adj. c. k. dež. sodni, predlog, naj se izdanje mesečnika odloži do prihodnjega zbora mesca novembra, v katerem bota morebiti gospoda Ahačič in Svetec po svojem predlogu izdelana spisa dogotovila in zboru v presojo izročila, da se vverstita stvarém, ki jih je dr. Costa za prvi mesečnik nasvetoval. Večina zbora je poterdila Kersnikov predlog. Ahačič in Svetec pa sta obljubila „na mizo zbornice položiti“ do prihodnjega zbora zgotovljene deli, kar je bilo radostno sprejeto.

— Ne tako mirna kakor ta seja je bila poslednja mestnega odbora 1. okt., in kdo bi verjel, da morejo stare kola razdreti celi zbor. To je pa tako bilo. V seji 3. rožnika je bilo sklenjeno en voz napraviti, na katerem se bo sod vode poleti po mestnih ulicah vozil, da se bojo škropile po neki novi šegi. Vročina in suša je bila, kakor je znano, letos velika, prahú tedaj obilo; novo škropilo se je prav dobro skazalo; v župana so tedaj tišali ljudje na

več krajih, naj se še njih ulice škropijo; župan je kupil še tedaj drug star voz, da bi tem željam vstregel, pa časa ni bilo, da bi bil poprej za ta — drugi — voz dovoljenje dobil od mestnega odbora. Gosp. Heiman obrekuje samovlastnost županovo in terja, naj se vsaka mestna naprava poprej v zboru dovoli. Izvestnik g. Stedri pravi, da sta sodca dober kup, zastran voza ne more nič reči, ker ga ni vidil. Gosp. dr. Čuber zagovarja napravo družega voza in misli, da je župan gotovo tudi ta voz po ceni kupil. Gosp. župan razloži zgodovino prvega in družega voza in potrebo obéh vozov in celó še tretjega, — pravi, da gosp. Rost je tudi drugi voz kupil kakor prvega, za ktere ga je bil po odboru pooblasten, in da tudi za tega je račun na drobno položil, — misli, da cena vozov po 48 gold. nikakor ni prenapeta, ker nov tak voz veljá 120 gold. in želi, naj jo sodijo drugi zvedeni možje, ter še nazadnje potoži, da župan, ki želi v sili hitro kaj potrebnega in občinstvu koristnega storiti, ne more in ne sme tako zvezanih rokah imeti kakor g. Heiman hoče. — Ker je bilo po vsem tem ta stvar dosti pojasnjena in upravičena, nasvetuje g. Blaznik, naj bode konec besedovanja. V tem hipu pa prosi g. Heiman še za besedo. Po opravljenem redu spraša župan odbornike: ali hočejo g. Heimana še poslušati ter pravi, naj tisti gospodje vstanejo, ki hočejo, da g. Heiman še govori. Nobeden ne vstane. Na to pa vstane Heiman sam in beži iz zbornice. Župan šteje zdaj glave očetov mestnih in lej! našteje jih le 14 — tedaj spet premalo, kakor zadnjikrat, za kakoršni koli sklep. Treba je tedaj bilo zbor končati, akoravno je bilo še več družih reči v posvet pripravljenih. — Vidi se iz tega, da novi mestni odbor, v kterega so nekteri s toliko silo tiščali, ne more krivičiti mlačnosti prejšnjega odbora. Kakor poprej, tako sedaj. In župan bi v takih okoljšinah ne smel nobene tudi male stvarce vpejljati proti temu, da pozneje upraviči svoje početje? — Do prihodnjega torka leži na rotovžu zapisnik mestnih stroškov in dohodkov za prihodnje leto 1862 za pregled odpert. Vsak mestjan, ki je imel pravico voliti, ima pravico tudi pregledati ta prevdark in povedati, kar misli, da bi imelo drugače biti.

— God presv. cesarja je bil v petek z navadno cerkveno slovesnostjo praznovan.

— Gosp. Andrej grof Hohenwart je pretekli teden z mlado ženico malo ur po tihi poroki v škofovi kapelici zapustil Ljubljano in se za stanovitno preselil na Dunaj. V „Laib. Zeitg.“ je od svojih prijatlov in znancov slovó vzel.

— Zidani most čez Gruberjev kanal so začeli podperati, da bojo zavoljo globokejega grabna novega zidali. Ljudém, ki hodijo poderanje mosta gledati, je žal za tako zidovje, ki je terdno kakor skala, in mislijo, ali bi ga ne bil morebiti znal naš mojster Medved podzidati, ki je podzidal že turne in cerkve v naši deželi. Gruberjev most je bil sozidan leta 1782.

— Na šrangi pri sv. Petru in v Kravji dolini se od 1. dne tega mesca ne pobira več cestnina. Zadnji dan p. m. je prišel iz Gradca od c. k. finančne oblasti telegrafični ukaz, naj berž 1. dan t. m. jenja cestnina, pa tudi tisti nasvetovani „certifikati“ so prepovedani.

Iz Ljubljane. (O zadevah narodne čitavnice ljublj.). Ker je mnogo domorodcov iz dežele naznanilo, da bojo pristopili k čitavnici, je treba, da se oglasé brez daljnega odlašanja s pismom, ktero naj napravijo tako, da zapišejo svoje ime, stan in stanovanje, in ali želé le samci ali z rodovino pristopiti. Tako naj tudi tisti gospodje, ki v polajšanje drugim v svoji okolici naberajo podpise za to narodno družbo, se podvizajo s poslanjem vpisanih družbenikov.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. (Iz deržavnega zbora). Poslanci so sklenili, da odložijo zbor za en mesec, tedaj do 4. dne pri-